

Marián Balázs DLA építész, egyetemi docens (MOME Építészeti Intézet) beszéde

Szeretettel köszöntök minden megjelentet – közép tanszéken innen és túl!

Amikor tudomást szereztem a készülő könyvről és a kiállításról az első gondolat, ami eszembe jutott, az egy életre szóló jó tanács volt Turányi Gábortól, aki mindig az új dolgokhoz való elfogulatlan hozzáállásra sarkalt.

Na, már itt az elején megbukok, mert több ponton sem tudom megfogadni a jó tanácsot: nem tudom elfogulatlanul nézni a kiállítást, a kiadványt, és a közép tanszék alakulását, lévén, hogy a tanszék az Alma Materem. Korábbi vezetői, Balázs Mihály, valamint Török Ferenc és Cságoly Ferenc a mestereim, mentoraim, - a tanszék jelenlegi oktatói, meghatározó személyiségeik kortársaim, barátaim, sorstársaim.

És ha ezen a körülményen még felül is tudnék emelkedni, akkor a másik oldalról lehetetlenül el objektív és elfogulatlan külső szemlélő megközelítése az itt zajló, magas színvonalú műhely munkáról, közösség építésről, hiszen magam is gyakorlom az oktatást egy másik építész képzőben, - a MOME-n, így akaratlanul is összevetem, méregetem a két képzést - nem feltétlenül mintha különösen a versenytársai lennének egymásnak, de mégis – inspiráló látni az egymás mellett futó műhelyek párhuzamos törekvéseit.

Az elmúlt hónapban két, ehhez hasonló kiállítás is szembejött: az egyik pont itt a FUGA-ban: a MOME hallgatói állították ki a munkáikat, már egy évtizede formálódó, kiépülő új oktatási formában megvalósuló, tematikusan felépített tanévek struktúrájában, a tavalyi LAKHATÁS témában, szakokon átnyúlóan BA és MA hallgatókkal – hasonlóan ahhoz, amit most itt látunk kibontakozni, és itt a doktori iskolával közösen szárba szökkenni.

A másik élmény pedig a Velencei Biennálé, ahol szintén korunkat feszegető témák mentén zajlik az együtt gondolkodás, innovatív, helyenként provokatív kérdésfelvetés és kísérletező útkeresés - aminek már graduális szinten is meg kell jelennie, a képzéseink szerves részeivé kell, hogy váljanak.

A kiállításról és magáról a kiadványról rendhagyó módon azzal szeretném kezdeni, ami általában a végére marad, vagy elfelejtjük megemlíteni.

Azzal ugyanis, hogy szép!

Az utóbbi évek középtanszékes megjelenései, doktori kiadványai, egyszóval láthatósága igen vonzó, és azt gondolom, hogy a mély és átfogó tartalmi oldal mellett – amiről később azért lesz szó – fontos

felismerés a megjelenés igényességére, befogadhatóságára való törekvés, amiben a hallgatói és oktatói erőfeszítések mellett fontos szerepe lehet Polgárdi Ákosnak is – köszönet érte!

A könyv és a kiállítás tehát egyfajta ünnep, lévén a tanszék megalakulásának 75. évéhez érkeztünk, de ez itt ehelyütt mégsem válik egy köldöknézős, múltba révedő megemlékezéssé. Amit látunk az sokkal inkább egy előre tekintés – hallgatói tervekkel hitelesített programfüzet.

„Komolyan veszi magát a tanszék” - idézem a könyvből, egy volt hallgatótól. Pontos diagnózis.

Az elmúlt évek építkezése, amellet, hogy a középtanszék hagyományainak megértése és szerves folytatása, tudatos felkészülés és felkészítés a kifürkészhetetlen jövőre.

A könyv és a kiállítás címe: *„Egyben a három”* – az emlékezet, fenntarthatóság, innováció fejezeteivel tagolva - jól jelzi, hogy hogyan és mely megkerülhetetlen témák mentén tematizálja és szintetizálja a tanszéki műhelymunka a képzést, és készíti elő végeredményben a mi, az építészeknek a társadalomban betöltendő, megújuló szerepvállalásunkat.

Korunkat foglalkoztató, az építészet egészét lefedni igyekvő, és ezáltal teljességre törekvő témák kijelölése ugyanakkor nem előzmény nélküli a tanszék életében, hiszen már az előző, 70 éves kiadványban is feltűntek ennek ígéretes csírái.

Sőt, ezzel párhuzamosan a doktori iskola már évek óta készíti elő a terepet, célzott kutatásaival kontúrozza a mára a graduális képzésbe is leszűrődő irányokat, amik a tanszéki tervezési stúdiók megalapításához, összehangolt és egymásra épülő kutatásokhoz, és az itt is látható adekvát hallgatói munkákhoz vezettek.

Üdítő látni azt a könyvben felvázolt széles spektrumú diverzitást, amit ez az újonnan átgondolt képzési rendszer magában tartogat. Az alapképzésben elinduló, doktori képzésben kiteljesedő vertikális mellett az egymáshoz ezer szállal kötődő kötelező, és a kísérletezésre tágabb lehetőségeket adó szabadon választott TDK kurzusok párhuzamossága nyújthat valóban kiteljesedést.

Ez a fajta következetes építkezés és megújuló tanszéki struktúra építés, tematizálás, valamint a doktori iskola és alumni aktivizálásával az átjárhatóság és a párbeszéd megteremtése rendet teremt a káoszban, olvashatóvá, megélhetővé, befogadhatóvá és feldolgozhatóvá teszi a működést, láthatóvá a célt, - egyszerre az önreflexív tükörbenézést és a cselekvő jövőbetekintést.

És ha már a célnál járunk, akkor még valami: *„Célunk, hogy saját emlékekből kiinduló, élménygazdag építészet keresésére ösztönözzük az erre fogékony építész hallgatókat.”* – írja Vannay Miklós az emlékezet stúdió kapcsán.

Valóban, van-e fontosabb az embernél az építészetben, a hallgatóknál a képzéseinkben?

A könyvben bemutatott tanszéki műhelymunka és hallgatókkal való foglalkozás egyik legrelevánsabb eleme a személyiség magára találásának elősegítése és artikulálása ahhoz, hogy a leendő, értő és gondolkodó építészek valóban aktív részévé váljanak a társadalmi közbeszédnek, és hatékony eszközökkel alakítsák környezetünket, jövőnket.

Ezzel rímel az immár 75 éves megalakulását ünneplő közép tanszék korábbi vezetőjének, Farkasdy Zoltánnak az építész képzésről 1985-ben megfogalmazott, máig aktuális gondolatai:

„jelenlegi képzésünkben talán nem érvényesül eléggé az egyéniség nevelésének elve. Olyan egyéniséggé, aki szilárdan megalapozott elméleti tudás birtokában van, aki a dolgok összefüggéseit képes felismerni, és aki önálló gondolkodásra képes. Valószínű, hogy csak ez a fajta alkat lesz alkalmas tovább alakuló világunkban sajátos arcát, egyéniségét megőrizni, helyét megkeresni és megtalálni és megfelelően helytállni. Ha ezt sikerülne elérnünk, nem lehet gond jövőnk építészetével.” – írja Farkasdy.

Nos, látva a könyvet és a kiállítást én optimistán tekintek erre a helytállásra!

A kiállítást ezekkel a gondolatokkal megnyitom, jó időtöltést a munkák tanulmányozásához, mindenkinek melegen ajánlom figyelmébe a könyv lapozgatását is, valamint még egyszer gratulálok az alkotóknak, az oktatóinak és a szervezőknek is!